

OBSAH

PŘEDMLUVA	1
-----------------	---

A. ČÁST OBECNÁ

1. NĚKOLIK POZNÁMEK Z HISTORIE VNITŘNÍHO LÉKAŘSTVÍ	4
<i>(Václav Jirásek)</i>	
2. ZDRAVÍ A NEMOC <i>(Pavel Klener)</i>	8
■ Příčiny onemocnění	8
■ Průběh onemocnění	9
3. KOMUNIKACE LÉKAŘ-PACIENT <i>(Radkin Honzák)</i>	10
■ Vztah mezi lékařem a pacientem	11
■ Pravda na nemocničním lůžku	14
■ Maastrichtský systém	16
4. NEJČASTĚJŠÍ PROJEVY NEMOCI <i>(Pavel Klener)</i>	19
■ Únava a slabost	19
■ Poruchy spánku	20
■ Poruchy chuti k jídlu	20
■ Nevolnost a zvracení	20
■ Úbytek hmotnosti	21
■ Žízeň	21
■ Bolest	22
■ Svědění	24
■ Změny tělesné teploty	24
■ Bušení srdce	26
■ Dušnost	26
■ Kašel	27
■ Chrapot	27
■ Krvácivé projevy	27

5. ANAMNÉZA (<i>Zdeněk Mareček</i>)	29
5.1. Schéma anamnézy	29
■ Osobní data nemocného	30
■ Současné obtíže vedoucí k vyšetření	30
■ Osobní anamnéza	30
<i>Nynější onemocnění</i>	30
<i>Předchorobí</i>	31
■ Rodinná anamnéza	32
■ Pracovní a sociální anamnéza	33
5.2. Zásady správné anamnézy	33
■ Dostatek času	34
■ Vhodné prostředí	34
■ Správná formulace otázek	35
■ Osobní zájem	36
■ Kritické hodnocení	36
■ Anamnestická diagnóza	37
6. METODY FYZIKÁLNÍHO VYŠETŘENÍ (<i>Pavel Klener</i>)	39
7. VYŠETŘENÍ ARTERIÁLNÍHO A ŽILNÍHO PULSU (<i>Jaromír Hradec</i>)	41
7.1. Arteriální puls	41
■ Rytmus pulsu	42
■ Amplituda a charakter pulsu	42
7.2. Žilní puls a tlak	44
8. VYŠETŘENÍ KREVNÍHO TLAKU (<i>Jaromír Hradec</i>)	46
9. CELKOVÉ POSOUZENÍ STAVU PACIENTA (<i>Petr Cieslar</i>)	49
9.1. Vědomí a psychický stav	49
9.2. Růst, vývoj, výživa	50
9.3. Poloha nemocného, stoj a chůze	52
9.4. Hlas a řeč	54
9.5. Kůže	55
9.6. Kožní adnexa	59
9.7. Otoky	60
10. SOMATICKÉ VYŠETŘENÍ	62
10.1. Vyšetření hlavy (<i>Petr Cieslar</i>)	62
10.1.1. Vyšetření hlavy jako celku	62
10.1.2. Vyšetření očí	64
10.1.3. Vyšetření inervace mozkovými nervy	65
10.1.4. Vyšetření uší a nosu	66
10.1.5. Vyšetření dutiny ústní a jazyka	66
10.2. Vyšetření krku (<i>Petr Cieslar</i>)	68
10.3. Vyšetření hrudníku	69
10.3.1. Vyšetření hrudníku jako celku (<i>Pavel Klener</i>)	70
10.3.2. Vyšetření plic (<i>Jiří Homolka</i>)	72
10.3.3. Vyšetření srdce (<i>Jaromír Hradec</i>)	76

■ Srdeční ozvy	80
<i>První ozva</i>	82
<i>Druhá ozva</i>	82
<i>Třetí ozva</i>	83
<i>Čtvrtá ozva (síňová)</i>	84
<i>Cvalový rytmus</i>	84
■ Přidatné srdeční zvuky	85
■ Srdeční šelesty.....	86
■ Systolické šelesty.....	87
<i>Ejekční systolické šelesty</i>	88
<i>Regurgitační systolické šelesty</i>	88
■ Diastolické šelesty.....	90
<i>Průtokové diastolické šelesty</i>	90
<i>Regurgitační diastolické šelesty</i>	91
■ Kontinuální šelesty	92
■ Perikardiální třetí šelest.....	93
10.4. Vyšetření cév (<i>Jiří Spáčil</i>)	93
10.5. Vyšetření břicha	100
10.5.1. Vyšetření břicha jako celku (<i>Václav Jirásek</i>)	100
10.5.2. Vyšetření jater (<i>Marie Brodanová</i>)	104
10.5.3. Vyšetření sleziny (<i>Pavel Klener</i>)	108
10.5.4. Vyšetření žlučniku (<i>Marie Brodanová</i>)	108
10.5.5. Vyšetření pankreatu (<i>Marie Brodanová</i>)	109
10.6. Vyšetření ledvin a močového ústrojí (<i>Jiří Žabka</i>)	110
10.7. Vyšetření genitálu (<i>Pavel Klener</i>).....	110
10.8. Vyšetření pohybového ústrojí (<i>Karel Pavelka</i>).....	111
■ Nález u zánětlivých onemocnění.....	112
■ Nález u osteoartrózy	112
10.8.1. Vyšetření horní končetiny	112
■ Ramenní kloub	112
■ Loketní kloub.....	113
■ Zápěstí a ruka.....	113
10.8.2. Vyšetření dolní končetiny.....	114
■ Kyčelní kloub.....	114
■ Kolenní kloub.....	114
■ Kotník a klouby nohy.....	115
10.8.3. Vyšetření páteře.....	115
11. ZÁKLADNÍ POMOCNÁ VYŠETŘENÍ	117
11.1. Vyšetření sedimentace červených krvinek (<i>Bedřich Friedmann</i>).....	117
11.2. Vyšetření moči (<i>Jiří Žabka</i>)	118
11.2.1. Smyslové posouzení moči.....	118
11.2.2. Chemické vyšetření moči.....	119
11.2.3. Vyšetření močového sedimentu.....	120
11.3. Vyšetření EKG (<i>Jaromír Hradec</i>)	121
11.3.1. Vznik EKG křivky.....	122
11.3.2. Elektrody a svody.....	124
11.3.3. Normální elektrokardiogram	126

■ Vlna P.....	126
■ Interval PR (PQ).....	127
■ Komplex QRS.....	127
■ Vlna T.....	128
■ Interval QT.....	129
■ Úsek ST.....	129
■ Vlna U.....	130
11.3.4. Určení dalších parametrů.....	130
■ Určení srdeční frekvence.....	130
■ Určení elektrické osy srdeční.....	131
■ Elektrická rotace srdce.....	133
■ Pozdní komorové potenciály.....	134
11.3.5. Ambulantní monitorování EKG.....	134
12. ZOBRAZOVACÍ METODY (Jiří Chmel).....	135
12.1. Vyšetření rentgenem.....	135
■ Skiografie – snímkování.....	135
12.2. Vyšetření ultrazvukem.....	136
12.3. Magnetická rezonance.....	137
12.4. Zobrazovací metody nukleární medicíny.....	137
13. ENDOSKOPICKÉ METODY (Václav Jirásek).....	139
■ Nové zobrazovací techniky používané v endoskopii.....	140
13.1. Indikace endoskopie.....	141
13.2. Kontraindikace a rizika endoskopie.....	142
14. BIOCHEMICKÁ VYŠETŘENÍ (Tomáš Zima).....	143
14.1. Preamalytická část laboratorního vyšetření a faktory, které ji ovlivňují.....	144
14.1.1. Biologické vlivy.....	144
14.1.2. Odběr materiálu.....	145
14.1.3. Transport materiálu.....	146
14.1.4. Skladování materiálu.....	146
14.2. Analytická část.....	147
14.3. Postanalytická část.....	147
15. ZÁKLADNÍ HEMATOLOGICKÁ VYŠETŘENÍ (Jan Haber).....	151
15.1. Vyšetření krevního obrazu.....	151
15.2. Vyšetření kostní dřeně.....	151
15.3. Vyšetření základních koagulačních parametrů.....	152
16. PŘEDTRANSFÚZNÍ VYŠETŘENÍ (Jan Haber).....	155
16.1. Vyšetření v laboratoři.....	155
16.2. Vyšetření u lůžka nemocného.....	155
17. ZÁKLADNÍ IMUNOLOGICKÁ VYŠETŘENÍ (Terezie Fučíková).....	156
17.1. Vyšetření alergických stavů.....	156
17.2. Vyšetření imunodeficience.....	157
17.3. Vyšetření autoimunitních onemocnění.....	157

18. MOLEKULÁRNĚBIOLOGICKÉ METODY (<i>Josef Janda, Alena Slavičková</i>)	159
■ Metoda polymerázové řetězové reakce.....	159
19. MIKROBIOLOGICKÁ VYŠETŘENÍ (<i>Jiří Beneš</i>).....	162
19.1. Mikrobiologické vyšetřovací metody.....	162
19.1.1. Mikroskopické techniky.....	162
19.1.2. Kultivační techniky.....	163
19.1.3. Průkaz mikrobiálních nukleových kyselin.....	164
19.1.4. Metody umožňující průkaz antigenu.....	164
19.1.5. Nepřímé diagnostické metody.....	165
19.2. Obecné zásady mikrobiologického vyšetřování v praxi.....	167
20. BIOPTICKÉ A CYTOLOGICKÉ VYŠETŘENÍ (<i>Václav Jirásek</i>).....	168
21. STANOVENÍ DIAGNÓZY (<i>Pavel Klener</i>).....	169
22. TERAPIE VNITŘNÍCH CHOROB (<i>Pavel Klener</i>).....	171
23. PROGNÓZA VNITŘNÍCH CHOROB (<i>Václav Jirásek</i>).....	174
24. ZDRAVOTNICKÁ DOKUMENTACE (<i>Romana Ryšavá</i>)	175
24.1. Dokumentace u hospitalizovaných pacientů	175
24.1.1. Příjmová dokumentace	175
24.1.2. Dekurs	176
24.1.3. Propouštěcí zpráva.....	179
24.1.4. Vykazování provedených výkonů	179
24.2. Dokumentace u ambulantních pacientů	181
25. PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST LÉKAŘE (<i>Daniela Bruthansová</i>)	182
25.1. Vztah lékař–pacient z pohledu práva.....	182
25.1.1. Informace o zdravotním stavu pacienta	182
■ Informace podávané pacientovi	183
■ Informace podávané osobám blízkým.....	183
25.1.2. Souhlas s vyšetřovacími a léčebnými výkony	184
■ Zletilé osoby.....	184
<i>Pozitivní revers</i>	185
<i>Negativní revers</i>	186
■ Osoby mladistvé (děti).....	187
■ Osoby zbavené způsobilosti k právním úkonům	188
25.1.3. Propuštění pacienta z ústavní péče.....	188
25.1.4. Dříve vyslovená přání pacienta	189
25.2. Poskytování zdravotnické dokumentace	190
■ Pacient.....	190
<i>Právo na informace o zemřelém pacientovi</i>	190
■ Zdravotničtí pracovníci.....	190
■ Změna ošetřujícího lékaře.....	191
■ Osoby získávající způsobilost k výkonu zdravotnického povolání.....	191
■ Další osoby	191
25.3. Zpracování osobních údajů souvisejících se zajišťováním zdravotní péče	192

B. ČÁST SPECIÁLNÍ

26. VYŠETŘENÍ V KARDIOLOGII (<i>Jaromír Hradec</i>)	196
26.1. Anamnéza u srdečních chorob	196
26.2. Nejčastější příznaky srdečních chorob.....	197
■ Bolest na hrudníku	197
■ Dušnost	200
■ Palpitace.....	202
■ Synkopy.....	202
■ Cyanóza	204
■ Otoky.....	205
■ Hemoptýza	205
26.3. Nejdůležitější vyšetřovací metody v kardiologii.....	206
26.3.1. Zobrazovací metody	206
■ Rentgenová vyšetření.....	206
<i>Nejdůležitější patologické RTG obrazy</i>	207
■ Magnetická rezonance	210
■ Ultrazvukové vyšetřovací metody.....	210
<i>Jednorozměrná echokardiografie</i>	211
<i>Dvourozměrná echokardiografie</i>	212
<i>Dopplerovská echokardiografie</i>	214
<i>Pulsní dopplerovská technika</i>	214
<i>Kontinuální dopplerovská technika</i>	214
<i>Barevné dopplerovské mapování krevního proudu</i>	214
<i>Jícnová echokardiografie</i>	215
■ Radionuklidové metody	215
■ Zátěžové testy.....	217
<i>Zátěžová elektrokardiografie</i>	218
<i>Zátěžová echokardiografie</i>	218
<i>Zátěžová thaliová scintigrafie myokardu</i>	220
26.3.2. Invazivní vyšetřovací metody.....	220
■ Pravostranná srdeční katetrizace.....	220
■ Levostranná srdeční katetrizace	222
■ Ventrikulografie a aortografie.....	222
■ Koronární angiografie.....	223
■ Invazivní elektrofyziologická vyšetření.....	224
■ Intravaskulární ultrazvukové vyšetření.....	224
■ Endomyokardiální biopsie	225
27. VYŠETŘENÍ V ANGIOLOGII (<i>Jiří Spáčil</i>).....	226
27.1. Anamnéza u cévních chorob.....	226
27.2. Nejčastější příznaky cévních chorob.....	226
27.3. Nejdůležitější vyšetřovací metody v angiologii.....	228
27.3.1. Klinické testy	228
27.3.2. Zobrazovací metody	230
■ Vyšetření cév rentgenem	230
■ Magnetická rezonance	231

■ Radionuklidové metody	232
■ Ultrasonografie	232
■ Pletyzmografie	235
■ Metody k posouzení mikrocirkulace	236
28. VYŠETŘENÍ V PNEUMOLOGII (Jiří Homolka, Jiří Chmel)	237
28.1. Anamnéza u plicních chorob	237
28.2. Nejčastější příznaky plicních chorob	237
28.3. Nejdůležitější vyšetřovací metody v pneumologii	238
28.3.1. Zobrazovací metody	238
■ Rentgenová vyšetření	238
<i>Nejčastější patologické RTG nálezy</i>	239
■ Magnetická rezonance	243
■ Radioizotopová vyšetření	243
■ Ultrasonografie	244
28.3.2. Funkční vyšetření plic	244
28.3.3. Jiná speciální vyšetření	246
29. VYŠETŘENÍ V GASTROENTEROLOGII (Václav Jirásek)	247
29.1. Anamnéza u chorob trávicího ústrojí	247
29.2. Nejčastější příznaky poruch trávicího ústrojí	247
■ Celkové příznaky	248
■ Bolest	248
■ Dyspepsie	248
■ Poruchy motility	250
<i>Zvracení</i>	250
<i>Hematemaze</i>	250
<i>Meléna</i>	251
<i>Zácpa a průjem</i>	251
29.3. Nejdůležitější vyšetřovací metody v gastroenterologii	251
29.3.1. Zobrazovací metody	251
■ Rentgenová vyšetření	251
<i>Nejdůležitějších RTG patologické nálezy</i>	253
■ Ultrasonografie	257
■ Radionuklidová vyšetření	257
29.3.2. Endoskopické metody	257
29.3.3. Jiné vyšetřovací metody	261
<i>Vyšetření stolice</i>	262
30. VYŠETŘENÍ V HEPATOLOGII (Marie Brodanová)	263
30.1. Anamnéza u chorob jater	263
30.2. Nejčastější příznaky jaterních onemocnění	263
■ Ikterus	264
■ Příznaky na kůži a kožních adnexách	264
■ Ascites	265
■ Neuropsychické příznaky	266
■ Jiné příznaky	266
30.3. Nejdůležitější vyšetřovací metody v hepatologii	267

30.3.1. Zobrazovací metody	267
■ Ultrasonografie	267
■ Rentgenová vyšetření	267
■ Magnetická rezonance	268
■ Radionuklidová vyšetření.....	268
■ Endoskopické vyšetření	269
30.3.2. Laboratorní vyšetření	269
30.3.3. Morfologická vyšetření.....	271
31. VYŠETŘENÍ ŽLUČNÍKU, ŽLUČOVÝCH CEST A PANKREATU	
<i>(Marie Brodanová)</i>	273
31.1. Anamnéza u onemocnění žlučníku, žlučových cest a pankreatu.....	273
31.2. Nejčastější příznaky při onemocnění žlučníku, žlučových cest a pankreatu	273
31.3. Nejdůležitější vyšetření žlučníku, žlučových cest a pankreatu	274
31.3.1. Zobrazovací metody	274
■ Rentgenová vyšetření	274
■ Magnetická rezonance	275
■ Ultrasonografie	276
■ Radionuklidová vyšetření.....	276
31.3.2. Laboratorní vyšetření	276
32. VYŠETŘENÍ V NEFROLOGII <i>(Jiří Žabka)</i>	279
32.1. Anamnéza u chorob ledvin a močových cest.....	279
32.2. Nejčastější příznaky chorob ledvin a močových cest	279
32.3. Nejdůležitější vyšetřovací metody v nefrologii	281
32.3.1. Zobrazovací metody	281
■ Rentgenová vyšetření	281
■ Magnetická rezonance	284
■ Ultrasonografie	284
■ Radionuklidová vyšetření.....	285
32.3.2. Vyšetření moči.....	285
32.3.3. Funkční vyšetření ledvin.....	286
32.3.4. Biopsie ledviny	288
33. VYŠETŘENÍ U CHOROB POHYBOVÉHO ÚSTROJÍ <i>(Karel Pavelka)</i>	289
33.1. Anamnéza u chorob pohybového ústrojí	289
33.2. Nejčastější příznaky u chorob pohybového ústrojí	289
33.3. Nejdůležitější vyšetřovací metody u chorob pohybového ústrojí	290
33.3.1. Zobrazovací metody	290
33.3.2. Laboratorní vyšetření	291
33.3.3. Mikrobiologická vyšetření	294
34. VYŠETŘENÍ V HEMATOLOGII A ONKOLOGII	
<i>(Jan Haber, Pavel Klener, Marek Trněný)</i>	296
34.1. Anamnéza u hematologických a onkologických onemocnění	296
■ Anamnéza u hematologických onemocnění.....	296
■ Anamnéza u onkologických onemocnění.....	297
34.2. Nejčastější příznaky u hematologických a onkologických onemocnění	297

34.3. Nejdůležitější vyšetření u hematologických a onkologických onemocnění	298
34.3.1. Zobrazovací metody	298
34.3.2. Bioptická a cytologická vyšetření.....	298
34.3.3. Cytogenetické vyšetření	300
34.3.4. Vyšetření před transplantací kostní dřeně.....	301
35. VYŠETŘENÍ V ENDOKRINOLOGII (Michal Kršek).....	302
35.1. Anamnéza u endokrinnologických onemocnění.....	302
35.2. Nejčastější příznaky u endokrinnologických onemocnění.....	302
35.3. Nejdůležitější vyšetření u endokrinnologických onemocnění.....	302
35.3.1. Zobrazovací metody	302
35.3.2. Laboratorní vyšetření	303
■ Vyšetření hypothalamo-hypofyzárního systému	305
■ Růstový (somatotropní) hormon	307
■ Prolaktin	307
■ Antidiuretický hormon.....	307
■ Vyšetření štítné žlázy	308
■ Vyšetření příštítných žláz	308
■ Vyšetření nadledvin	308
■ Vyšetření pohlavních žláz.....	309
SEZNAM ZKRATEK.....	311
REJSTŘÍK.....	317